

GÖRÜŞLER

1 ARALIK DÜNYA AIDS GÜNÜ

DİNLE, ÖĞREN, YAŞA!

Dünya 1981 yılında AIDS hastalığı ile ilk kez tanıştığında çoğunluk bu hastalığın cinsel sapmaları olan bir grubun hastalığı olduğunu düşünüyor ve kendilerinden çok uzaklarda bulunduğunu sanıyordu.

1999 yılına gelindiğinde iki önemli gerçekle karşılaşıldı. Bunlardan ilki başlangıç yaşının 20 yaştan 15 yaşa düşmesi, ikincisi de kadın/erkek oranının eşitlenmesiydi. Bu gerçekler AIDS'in bizlerden ve çocuklarımızdan çok da uzaklarda olmadığını gösterdi. Aslında dünya bu tabloyu 1997 yılının sloganının "AIDS"li bir dünya da yaşayan çocuklar", 1998 yılı sloganını da "Gençler: değişimin gücü" olarak belirlemişti. 1999 yılı sloganı ise adeta AIDS tedavisinde ki çaresizliği ve tek çarenin korunma olduğunu haykırıyordu: "DİNLE, ÖĞREN, YAŞA!"

2000 yılından önceki dünya AIDS gününde dünya ve biz neredeyiz? Birçok insanın düşündüğü gibi daha sık görülen ve ölüm nedeni olan hastalıklar varken HIV/AIDS uğraşılması ve emek harcanması gereksiz bir olgu mudur? Yoksa aşısı, tedavisi olmayan ve eldeki tedavi yöntemleri de çok pahalı olan, tek çarenin korunmak olduğu bilinen ve korunmanın o kadar da zor ve masraflı olmadığı bir sorunu ortadan kaldırmak için yalnızca insanları eğitmeye çalışmak; bir anlamda geleceği önceden görüp değiştirme çabası mıdır? Belki de gerçek bu denli basit: Dinle, öğren, yaşa!

Bu kararı verebilmemizde yardımcı olacak bulgulara bakmak bir hekim için bile ürkütücü olabiliyor. 1998 yılı içinde 3 milyondan fazla genç insan HIV ile enfekte olmuştur. Bu gençlerin yaklaşık 600 milyonu 15 yaşın altında, 2,5 milyondan fazlası da 15-24 yaşları arasındadır. Yani 1998 yılında da hergün, her 6 dakikada bir 8500 çocuk ve ergen HIV ile enfekte olmuştur. Yine 1998 yılında 33,4 milyon insan HIV(+) olarak yaşamıştır ve bunların %43'ü kadındır. Bu kadınların %25-35'i hamilelikleri sırasında ya da emzirirken çocuklarına HIV bulaştırmıştır. 1981 yılından beri HIV ile enfekte olmuş 15 yaş altında 4 milyondan fazla çocuğun %90'ı virüsü annelerinden almıştır. Çocuklarda hastalığın gidişi daha kötü olduğundan bu çocuklardan çoğu hastalıktan ölmüştür. 1998 yılında AIDS'den ölen 2,5 milyon insanın 510 milyonu 15 yaş altındadır.

Dünya Sağlık Örgütü cinsel ilişki kurma yaşının gittikçe düştüğünü saptamıştır. Her yıl kesin sayısı tam bilinmeyen yüzlerce çocuk yakınları ve yabancılar tarafından cinsel istismara uğrama riski altındadır. Tüm dünyada en az 100 milyon çocuk ve ergen her tür saldırıya açık bir şekilde sokaklarda çalışmakta ve yaşamaktadır. Bunların sonucunda HIV ile enfekte olanların 1/3'ü 15 yaş civarındadır. 1998 yılında hergün her dakika 5 den fazla 15-24 yaş arası kadın ve erkek genç insan HIV ile enfekte olmuştur.

Türkiye'de Sağlık Bakanlığı'nun Haziran 1999 sonu resmi sayılarına göre 928 HIV (+) insan vardır. Bunların 25 tanesi 19 yaşın altında ve 137 tanesi 20-24 yaşları arasındadır. 14 yaş altında transfüzyonla ya da ailelerden bulaşla HIV(+) olan bilinen çocuk sayısı 20 dir. 2000 yılına girerken bilinmeyenve korunmasız ilişkiler sonrasında HIV(+) doğmaya aday bebekler beklenmektedir.

Evet! Çocukları elimizde aşısı olan ve tedavi edilebildiğimiz hastalıklardan koruyalım ve ölmelerine izin vermeyelim. Ama yeni bir yüzyıla başlarken değişen değerler sonucu gittikçe artan ve korunma dışında savaşmak için hiç bir silahımız olmayan, enfekte olduktan sonra kurtaramadığımız, yaşadıkları süreyi acılar içinde ve toplumdan dışlanmış bir şekilde geçirmeye mahkum çocuklarımızı ve annelerini HIV/AIDS için eğitelim.

1998 yılı sloganın açıklamalı şekline birkez daha bakalım:

Dinle: Çocukların ve gençlerin görüşlerini ve ilgi alanlarını duy ve yaşamlarında nelerin önemli olduğunu anla.

Öğren: HIV enfeksiyonundan korunma yolları için onları destekle, katılımlarını sağla.

Yaşa: Tüm dünya çocuk ve ergenleri hakları doğrultusunda; enfeksiyonlardan korundukları, HIV/AIDS olanların bakıldığı ve ayrımcılıkların engellendiği bir dünyada yaşamalıdır.

Hekim olarak, aydın olarak koruyucu hekimlik adına, çocuklarımızın geleceği adına 2000 yılında öğrenelim, öğretelim ve yaşatalım.

Doç. Dr. Z. Bengi Semerci

Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi : 6(2) 1999